עושין פסין פרק שני עירובין כה.

מסורת הש"ס

א) [גר' הרא"ש ורש"י: רבה בר שימי]. ב) כ"כ גר: וסס פוקא רבי ירמיה וכ"כ בנתיבות לב., ג) פי' בקעים. ד) שבת קא: לעיל כ., ה) [כ"ל רבה]. ו) [כ"ל רבה]. ז) [לקמן נ: לד: סוכה יח:].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה נאילנות וכו' ולא נטיל ליה היקף קמא תא"מ. וכ"כ ס"פ משם קמא: (ב) ד"ה הרחיק וד"ה הועילה מחיצה הנ"מ: (ג) ד"ה הכי נרסינן וכו' על נוכח התל הועיל לאיל והגר כנ"ל והנ"מ: (ד) הגה"ר ד"ה מאן דשרי וכו' וכנ"ל נמי לית ליה. (וכנ"ל הגי' וכ"ש שביל לית ליה):

גליון הש"ס

גמ' קרפף בית שלם וקירה בו בית שאה. פי' לקמן דף ל ע"א תוס' ד"ה אלא שמי:

מוסף רש"י

דשדא ליפתא אפילא דארעא דגר. שדע לפת מתוך מקעים של קרקע הגר ולא כיסה עפר ולא עשה כלום כי אם זריקת הלפת בתוך החריץ לא הויא מוקה, שהרי לא עשה שום תיקון בקרקע והשלמת זרע בקרקע איני מעשה אלא אם כן זרע ואמ"כ מכסהו עפר, ואע"פ שנדל הלפת ונשרש בקרקע היום ולמחר, ממילא היא דקשמא, ולא דמי לרקב נה פירותא דמעשה קעביד בגוף הקרקע ומשניח הקרקע מיד נתרפה זו (ועיש"ם ב"ב נ:). אכסדרה בבקעה. הבקעה כרמלית, כדאמרינן ביליתות הבשת (שבת ו:) ולכסדרה זו פרוצה מד' רוחותיה ועומד קירויה על ד' יתדות ונותנין ד' קורות מיתד ליתד ועליהן מפדרין הגפרן, ואותן הקורות קרי פי תקרה, ואלו נוקבו בקעה משום דבעיר פתח לכסדרות פמיטות לתקוף בית לו מלר, ואיכא מתיבה אחת לו פתים ומודה שמואל שהם דמטלטלין (לקמן צ) להכי נקבו בקעה דמתוך שאינה פמוכה לבית אין לה רפוות, שאין עושין דפוות לשם אכסדרה (סוכה יח:).

רבינו חננאל

מאן דשרי דהא לית כה דיורין וכתבר רמיא. ומאן דאסר גזר דילמא מיתבי בה דיורין. וקי"ל הילכתא כמאן דמיקיל ושרי ולא חייש לדיורין. וכבר פירשנוה למעלה (ורחיבה) [ובריחבה] דרבים הוא (ולא) [דלא] חיישינן. אבל ברחבה דיחיד זימנין דמיטליך ובני בתי ודייר בה דיורין. קרפף יתר מבית סאתים שלא הוקף לדירה ובא למעבר באילנות לא הוי (מיעוט), דהא נטיעת אילנות כתצר כתצר דמו בדאמרן. עמוד גבוה י' טפחים ורחב ד' טפחים הוי מיעוט פחות משלשה לא הוי מיעוט. וכן סלקא סוגיא דשמעתא, ארבעה הוי מיעוט פחות לא. הרחיק מן התל ד' ועשה בו מחיצה הועיל בו. פי' התל הוא מקום שלא הוקף לדירה, ואם הרחיק משפח התל ארבעה טפחים ועשה בו מחיצה לדירה הותר לו לטלטל בכולו, אבל בפחות משלשה, וכן העושה מחיצה על שפת התל לא. דאין מחיצה שעשה עכשיו מבטלת גידור התל שהוא מחיצתו המוקף שלא לדירה אילו דברי רב ששת. ורב חסדא אמר העושה מחיצה ע"ג מחיצה בשבת

ט) [לעיל ל"ל לעיל דף מ' כתב דלמרינן שם דנרחבה דיחיד מיטלין ע"ש].

כה.

עין משפט נר מצוה

לו א מיי' פט"ז מהלכי שבת הלכה מ סמ"ע תש"ע סי"ת סי' שנת סעיף ד:
לח ב מיי' שם טוש"ע שם סעיף ה:
לט ג מיי' שם טוש"ע שם סעיף ו:
[לט] ד מיי' שם הלכה ט):
מ ה טוש"ע שם ס"ז:
מא ו מיי' פי"ב מהלכות שבת הלכה ט סמג עשין פג טוש"ע ת"ת סי' שנה סעיף ב:
מב ז ח מיי' פט"ז מהלכי שבת הל' ט טוש"ע ת"ת סי' שנה סעיף ח:
מג ט מיי' פי"ב מהלכי שבת הל' י טוש"ע ת"ת סי' שנה סעיף כב:
מד י מיי' פט"ז מהלכי שבת הל' (ט) כב טוש"ע ת"ת סי' שנה סעיף ח (וסי' שכב סעיף ג):
מה כ מיי' פט"ז מהלכי שבת הלכה ז סמג עשין דרכנן ג טוש"ע ת"ת סי' שנה סעיף יב:
מו ל מיי' פי"ז שם הלכה לה סמג שם:

רבינו חננאל (המשך)

הועיל, בנכסי הגר לא קנה. ורב ששת אמר אפילו בשבת לא הועיל. ואמר רב חסדא מודה לי רב ששת בעושה מחיצה על שפת התל ודר בתל שהועיל. והאיל ובמחיצות העליונות הוא דר ומותר לטלטל בכולו. והילכתא כרב חסדא בין בשבת דהוא לקולא, ובין בנכסי הגר, דהא רב נחמן קאי כוותיה. בעי רבה בר חנן אליבא דרב ששת נבלעו מחיצות התחתונות והעליונות קיימות מהו, כמחיצה ע"ג מחיצה הוי אי לא. ופשיט אביי לענייין שבת הא קי"ל כל מחיצה שנעשית בשבת בין בשוגג בין במזיד שמה מחיצה. ואפילו רב נחמן דאמר לא שנו אלא לזרוק אבל לטלטל אסור. לא אמר אלא בסתכיין לעשות מחיצה כדי לטלטל הוא דאסר, אבל כי האי גוונא אפילו רב נחמן שרי. או בנכסי הגר האמרינ' האי מאן דשדא ליפתא בי (סילחי) [פילי] דארעא דגר לא עבד ולא מידי. מאי טעי בעידנא דשדא האי ליפתא לא משבחא ולא מידי, בתר הכי כי קא שבחא ממילא שבחא. האי נמי בעידנא דעבד מחיצה ע"ג מחיצה לא הועיל, בתר דנבלעו התחתונות לא עשה הוא בעליונות כלום, הילכך לא קנה בניכסי הגר כלום כי האי גוונא. האי איתתא דעבדא מחיצה על גבי מחיצה בניכסי הגר אתא ההוא גברא רפק ביה פורתא. אוקמה רב נחמן בידה לההוא דרפק בניכסי הגר. אתא היא צוחה קמיה ולא אשגח בה אמר לה לא אחזוקי כדמחזקי אינשי. קרפף בית שלש סאין וקירה בו בית סאה. רבה אמר קרויו מייתרי. וכאילו יתר מבית [סאתים] הוא ואסור. ור' דיראא אמר אין קרויו מייתרי, אלא הקרוי מפסיק בינתים וזה אין בו יותר מבית סאתים ומותר. לימא בפלוגתא דרב

דליים כה דיורין. שיתקרו על בני מבוי הלכך רשות בני מבוי הוא ובני שביל לא אקרי עלה דהוי כתצר קטנה שנפלה לגדולה מותרת וקטנה וקטנה אסורה ושביל לא מתקיים ליה גזרה שמא יאמרו למי מועיל לשביל דעלמא: כאילנות לא הוי מיעוט. דדרך קרפף להיות בו אילנות ולא בטיל ליה (א) היקף קמא: בנה בו עמוד. ואפילו נתמלא ובכך נתמעט מבית סאתים: פחות מג'. טפחים אפי' נתמעט מבית סאתים כמאן דליתיה דמי: דהא נפקא ליה מתורת לבוד. כלומר דהא חשיב ליה ג' בעלמא למיקם מתורת לבוד הלכך ה"נ חשיבי ולא בטיל: הרחיק מן הכותל. של קרפף ד' טפחים ועשה מחיצה (ב) לדירה: הועיל. מחיצה זו להיות היקף חדש והוי פתח ולבסוף הוקף: פחות מג' לא הועיל. דהוי כמחיצה על גבי מחיצה. ולא בנתמעט מבית סאתים מיירי מדלא נקט מיעוט ואינו מיעוט דאי נתמעט ודאי הוי מיעוט שאפילו הוסיף על עוני הכתלים עד שנתמעט שפיר דמי כדלקמן אלא למיהוי פתח ולבסוף הוקף מיירי: מפני לקולא. להך פלוגתא דלעיל ואמר דבשלשה דנפק ליה מתורת לבוד כולהו מודו דעמוד הוי מיעוט ומחיצה הויא מחיצה לדירה ולא כמוסיף ובפחות משלשה פליגי: עם כעיט. והוסיף על עוני הכתלים עד שנתמעט. והאי לאו דרכה כר שימי קאמר לה אלא מילתא בפנפי נפשיה היא: ויכול לעמוד. הטיט בפני עצמו שעשו בעוני שאפילו ניטל כותל הראשון יכול זה לעמוד: הוי מיעוט ולא הוי מיעוט גרם הכא: הרחיק מן הכל. שבקרפף ויש מן התל עד המחיצה יותר מבית סאתים הרבה ועשה מחיצה לדירה אצל התל כרחוק ד' טפחים ועדיין יש יותר מבית סאתים בין ישנה לחדשה אבל זו לדירה עשאה: הועיל. והכל מותר: לא הועיל. דהויא מחיצה על גבי מחיצה: ואם אמר הועיל. דקסבר מחיצה ע"ג מחיצה מהניא להיות היקף לדירה: בנכסי הגר. שמת ואין לו יורשין אין זו חזקה לקנות ואם בא אחר והחזיק בהן קנה האחרון: בשבת. כגון לענין היקף לדירה שבתחילה היתה מחיצה הוגנת אלא שלא הוקפה לדירה: הכי גרסינן מודה לי רב ששת שאם עשה מחיצה על התל ולא גרסי' על שפת. והכי פי' אף על גב דפליג ואמר דלא מיישתרי קרפף בהכי היינו טעמא שהדר בקרפף באויר מחיצות התחתונות דר אצל אם היה תל יותר מבית סאתים ועשה מחיצות סביב עליו להשתמש על גובה התל (ג): הוא'ל. והדר על התל דר באויר מחיצות העליונות ולא מהני ליה תחתונות מידי הלכך לאו מחיצה על גבי מחיצה היא: כעי רבה. למ"ד אין מחיצה על גבי מחיצה נבלעו התחתונות בקרקע שהיה העפר רך ותיחוח ונתבטו הכותל בכח אחת בשבת ולא נפל אלא נבלע והעליונות קיימות מהו: אי לנכסי הגר. קא מיבעיא ליה אי לא קדם אחר והחזיק בהן עד שנבלעו התחתונות ונמצא שאין בו אלא מחיצות שעשה לו זה ומעכשיו קנוי לו: דשדא ליפתא אפילא. נטע לפת בגומא שנלא בקרקע הגר ולא תפרה הוא דאי תפרה כמכוס דאתון קנה: לא קא שבח. ולאו חזקה היא ואנן נעל גדר ופרץ כל שהוא תגן (כ"ב דף מב.) מידי דמהני הוי חזקה: ממילא שבח. והשתא שעתא לאו היינו ולא אלא לפת הוא דשבח ואזיל. והכא נמי כיון דבשעתא דהמחיק לאו חזקה היא כי הדור הוו מחיצות ממילא הוא דהוו ולא אלא היינו דעביד: אלא לענין שבח. אי משתרי בעליונות שהיו בטילות עד עכשיו: לזרוק. לחומרא: וקירה בו בית סאה. קירוי גג: אויר קירויו מייתרו. סאה המקורה מיתסבא בהדי אידך כאילו לא קירויהו ואכתי הוי יותר מבית סאתים: אין אויר קירויו מייתרו. דאמרינן פי תקרה יורד וסותם: אכסדרה. מקורה בגג חלק בעליות שלנו ואינו משופע והיא קירוי שבכל הש"ס:

מאן דשרי דהא ליכא דיורין ומאן דאסר זימנין דהוי בה דיורין ואתי לטלטולי אקרפף יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה ובא למעטו מיעטו באילנות לא הוי מיעוט בנה בו עמוד גבוה עשרה ורחב ד' הוי מיעוט פחות מג' לא הוי מיעוט מג' ועד ד' רבה אמר בהוי מיעוט ורבא אמר לא הוי מיעוט רבה אמר הוי מיעוט דהא נפיק ליה מתורת לבוד רבא אמר לא הוי מיעוט כיון דלא הוי מקום ד' לא חשיב הרחיק מן הכותל ד' ועשה מחיצה הועיל פחות מג' לא הועיל מג' ועד ד' רבה אמר בהועיל רבא אמר אינו מועיל רבה אמר הועיל דהא נפיק ליה מתורת לבוד רבא אמר אינו מועיל כיון דלא הוי מקום ד' לא חשיב רב שימי(ד)מתני לקולא טח בו טיט ויכול לעמוד בפני עצמו הוי מיעוט אינו יכול לעמוד בפני עצמו רבה אמר בהוי מיעוט רבא אמר בלא הוי מיעוט רבה אמר הוי מיעוט השתא מידא קאי רבא אמר לא הוי מיעוט כיון דלא יכול למיקם בפני עצמו לא כלום הוא הרחיק מן התל ד' ועשה מחיצה הועיל פחות מג' או על שפת התל רב חסדא ורב המנונא חד אמר הועיל וחד אמר לא הועיל תסתיים דרב חסדא אמר הועיל דאתמר העושה מחיצה על גבי מחיצה אמר רב חסדא בשבת הועיל בבנכסי הגר לא קנה ורב ששת אמר באף בשבת נמי לא הועיל תסתיים אמר רב חסדא ומודה לי רב ששת בשאם עשה מחיצה על התל שהועיל מאי טעמא הואיל ובאויר מחיצות העליונות הוא דר בעי רבה בר בר חנה נבלעו מחיצות התחתונות והעליונות קיימות מהו למאי אי לנכסי הגר היינו דירמיה ביראה (ה)דאמר ירמיה ביראה אמר רב יהודה (ו)האי מאן דשדא ליפתא (ז)אפילא דארעא דגר ואתא ישראל אחרינא רפק בה פורתא בתרא קני קמא לא קני מ"ט בעידנא דשדא לא קא שבח כי קא שבחא ממילא קא משבחא (ח)ואלא לענין שבת הוי מחיצה הנעשה בשבת (ט)ותניא כל מחיצה הנעשה בשבת בין בשוגג בין במזיד שמה מחיצה לאו איתמר עלה אמר רב נחמן לא שנו אלא לזרוק אבל לטלטל אסור כי איתמר דרב נחמן אמזיד איתמר ההיא איתתא דעבדה מחיצה על גבי מחיצה בנכסי הגר אתא ההוא גברא רפק בה פורתא אתא לקמיה דרב נחמן אוקמה בידיה אתת אידי וקא צווחה קמיה אמר לה מאי איעביד לך דלא מחזקת כדמחזקי אינשי (י)קרפף בית שלש וקירה בו בית סאה (יא)רבא אמר אויר קירויו מייתרו ורבי זירא אמר (יב)אין אויר קירויו מייתרו לימא (יג)רבא ורבי זירא בפלוגתא דרב ושמואל קא מיפלגי (יד)דאיתמר אכסדרה בבקעה רב אמר (טו)מותר לטלטל בכולה ושמואל אמר אין מטלטלין אלא בד' אמות רב אמר מותר לטלטל בכולה אמרינן פי תקרה יורד וסותם ושמואל אמר אין מטלטלין אלא בארבע אמות לא אמרי' פי תקרה יורד וסותם

אי

מאן דשרי דהא לית ביה דיורין. וכשביל (ד) לית ביה דיורין דליתקרו עליה ולפירוש הקונטרס לאית ביה דיורין לא אקרו עלה משום גיפופי: ומאן דאסר זימנין דאית ביה דיורין. שהכתיב שאלו הרחבה יפתחו מבחיתן לרחבה ויאקרו הרחבה על בני מתא להוליא בה כליס ששבתו בחוצה ומשום הכי אסור לעלעל ממתא לרחבה דשמא יטלטלו גם לאחר פתיחת הדיורין בלא עירוב כמו עתה אבל רחבה גופיה שרי אהרי אף לאחר שיפתחו מותר לטלטל כליס ששבתו בחוצה:

שאם עשה מחיצה על שפת התל שהועיל. רש"י לא גרים על שפת התל דהוה משמע לאותן הדברים למעה אלא גרים על התל והועיל לאותן הדברים על התל ומיהו צריך לפרש דמיירי על שפת התל שאם הרחיקו ד' מן הספה אין שם חידוש דהכי נמי למטה אם הרחיק הועיל: אכסדרה בבקעה. רש"י פירש לקמן דאכסדרה פרוצה מארבעה רוחותיה והשתא אמי שפיר הא דנקט בבקעה שאין שם מחיצות ולא נקט בחצר ובגרס לקמן בפרק כל גגות (דף לד.) דמשני שמואל דאשמואל כי לית ליה בד' אבל בג' אית ליה וקשיא לפירושו דבסוכה אמרינן דאפילו בשתי רוחות זה כנגד זה לא אמרינן פי תקרה יורד וסותם משום דהוי כמבוי מפולש ומפרש ר"ת דאכסדרה אית לה שלשה מחיצות דאמרינן בפרק לא יתפוד (ב"ב דף כה:) עולה דומה לאכסדרה ורוח לפונית אינה מסובבת וגרס בפרק כל גגות (לקמן דף לד:) כי לית ליה בשלש אבל בד' אית ליה פירוש שיש ג' מחיצות ומעטו מן הרביעית ורב אית ליה פי תקרה יורד וסותם אפי' בשתי מחיצות וזה שלא כנגד זה והא דלא נקט אכסדרה בחצר משום דפתח אכסדרה בחצר יש לה ג' מחיצות להכי נקט בקעה דאפי' כי ליכא אלא שתי מחיצות אמר רב פי תקרה יורד וסותם:

אי

ורשמואל פליגי, דאיתמר אכסדרא בבקעה רב אמר מותר לטלטל בכולה, אמרינן פי תקרה יורד וסותם והויא לה רשות היחיד. ושמואל אמר אין מטלטלין בה אלא בד' אמות כרשות הרבים, לא אמרינן פי תיקרה יורד וסותם. ר' זירא כרב דאמר פי תיקרה יורד וסותם, וזה המקורה נמי אמרינ' פי תיקרה יורד וסותם, ואין בזה שאינו מקורה אלא בית סאתים. ורבה כשמואל דאמר אכסדרה ורשות הרבים רשות אחת הן אין מטלטלין בהן אלא בד' אמות ואין ביניהן מחיצה מפסקת.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com